

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Sektor elektroničkih komunikacija i pošte

Prisavlje 14

10 000 Zagreb

Datum: 11. lipnja 2012. godine

Predmet: **Javna rasprava - Prijedlog Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika o plaćanju naknada za pravo uporabe adresa, brojeva i radiofrekvencijskog spektra**

Poštovani,

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture (dalje u tekstu: Ministarstvo) objavilo je, 25. svibnja 2012. godine, poziv za sudjelovanje u javnoj raspravi o prijedlogu Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika o plaćanju naknada za pravo uporabe adresa, brojeva i radiofrekvencijskog spektra (dalje u tekstu: Prijedlog Pravilnika).

Tele2 d.o.o. (dalje u tekstu: Tele2) ovime daje svoje prijedloge i primjedbe na Prijedlog Pravilnika.

U odnosu na **članak 3 Prijedloga Pravilnika** kojim se predlaže izmjena članka 10 Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika o plaćanju naknada za pravo uporabe adresa, brojeva i radiofrekvencijskog spektra (dalje u tekstu: Pravilnik) Tele2 se očituje kako slijedi:

U odnosu na predloženu izmjenu članka 10 Pravilnika kojom se predlaže povećanje postotnog iznosa naknade za dozvolu za uporabu radiofrekvencijskog spektra (dalje u tekstu: Naknada za dozvolu) na način da se isti sa postojećih 0,5% poveća na 5% sa kojim prijedlogom izmjene Tele2 sa istom nikako nije suglasan.

Tele2 smatra kako je predložena izmjena postotnog iznosa Naknade za dozvolu protivna odredbama Pravilnika, Zakona o elektroničkim komunikacijama (dalje u tekstu: Zakon), ali i protivna regulatornom okviru Europska Unije iz razloga što isti kao osnovno pravilo pri definiranju iznosa naknada za korištenje radiofrekvencijskog spektra navode uvažavanje načela objektivnosti, transparentnosti, razmjernosti i nediskriminacije što ovdje nikako nije slučaj.

Naime, kao obrazloženje za povećanje Naknade za dozvolu navodi se:

„U cilju nadoknade sredstava koja su se do sada prikupljala u državnom proračunu s osnove plaćanja naknade po svakoj krajnjoj radijskoj postaji u javnim mrežama pokretnih komunikacija, ovim se člankom predlaže povećanje visine godišnje naknade za dozvolu za uporabu radiofrekvencijskog spektra s 0,5% na 5% od ukupnoga godišnjeg bruto prihoda, ostvarenog obavljanjem djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga na tržištu putem dodijeljenog radiofrekvencijskog spektra za javnu mrežu pokretnih komunikacija, u prethodnoj kalendarskoj godini.“

U daljnjem tekstu obrazloženja Prijedloga Pravilnika ne navodi se niti jedan drugi razlog za izmjenu Naknade za dozvolu, niti je igdje navedeno na koji način je izračunat novi iznos naknade, niti zbog čega bi povećanje Naknade za dozvolu upravo u predloženom postotnom iznosu bilo nužno i opravdano.

Slijedi dakle da je isključivi razlog povećanja Naknade za dozvolu *„nadoknada sredstava koja su se do sada prikupljala u državnom proračunu s osnove plaćanja naknade po svakoj krajnjoj radijskoj postaji u javnim mrežama“*. Pojednostavljeno, cilj koji se nastoji postići povećanjem iznosa Naknade za dozvolu nije osiguravanje optimalne uporabe radiofrekvencijskog spektra što bi bilo u skladu sa Autorizacijskom direktivom nego isključivo kompenziranje gubitaka u državnom proračunu zbog čega ovakvo povećanje Naknade za dozvolu ne predstavlja ništa drugo do li novi oblik poreza koji se de facto ni po čemu ne razlikuje od postojeće (protuustavne i protivne propisima EU) naknade za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u visini 6% od prihoda ostvarenog pružanja određenih usluga.

Kako je prethodno navedeno, a sukladno Pravilniku, Zakonu i regulatornom okviru Europske Unije, Naknada za dozvolu trebala bi biti definirana u skladu sa načelima objektivnosti, transparentnosti, razmjernosti i nediskriminacije. Obrazloženje da se naknada uvodi sa isključivim ciljem nadoknade sredstava koja nikada nisu činila prihod operatera, a koja je Hrvatska do sada protuustavno (kako je u samom obrazloženju navedeno) prikupljala od krajnjih korisnika za korištenje terminalne opreme nikako ne zadovoljava navedene zahtjeve stavljene pred zakonodavca.

Načelo objektivnosti nije zadovoljeno iz razloga što Naknade za dozvolu moraju biti instrument kojime se ostvaruje cilj optimalnog upravljanja radiofrekvencijskim spektrom, a ne kako se u obrazloženju navodi, kompenziranje sredstava koja država ne može dalje prikupljati izravno od krajnjih korisnika uslijed neustavnosti osnove za takvo prikupljanje. Nadalje, u obrazloženju se nigdje ne navodi koje su to okolnosti zbog koji bi došlo do poskupljenja korištenja spektra i to upravo u predloženom iznosu koji predstavlja drastično poskupljenje koje po mišljenju Tele2 nema nikakvo objektivno opravdanje. Obrazloženje kako povećanje naknade predstavlja instrument za kompenzaciju izgubljenih sredstava iz državnog proračuna ne može biti objektivno opravdanje za povećanje Naknade za dozvolu nego isto ukazuje da je sporno povećanje samo jedan oblik prikrivenog poreza kojega opet potpuno neopravdano snose samo operatori (ovaj put bez ograničenja trajanja takvog nameta).

Načelo transparentnosti nije zadovoljeno iz razloga što se u niti jednom dijelu ne obrazlaže na koji način i primjenom koje metodologije izračuna zakonodavac dolazi do utvrđivanja postotnog iznosa od upravo 5%. Osim što je takvo utvrđivanje iznosa Naknade za dozvolu netransparentno, proizvoljno i paušalno isto automatski pobija argument zakonodavca da bi isto imalo služiti za kompenziranje iznosa kojega je država prethodno prikupljala izravno od krajnjih korisnika budući da iznos od 5% ukupnog godišnjeg bruto prihoda operatora ne odgovara iznosu kojega je država ranije prikupljala na ime naknade po svakoj krajnjoj radijskoj postaji u javnim mrežama. Iz ovoga također

slijedi da je stvarna priroda povećanja iznosa Naknade za dozvolu prikrivanje novog poreza kojeg ponovno isključivo snose mobilni operatori.

Načelo nediskriminacije nije zadovoljeno iz razloga što, kako je prethodno objašnjeno, stvarna svrha povećanja iznosa Naknade za dozvolu nije prikupljanje sredstava za optimalno upravljanje radiofrekvencijskim spektrom nego isključivo prikupljanje dodatnih sredstava od mobilnih operatera za punjenje državnog proračuna i to zaobilaznjem pozitivnih propisa. Slijedi da su, uz postojeću naknadu od 6%, mobilni operatori opet jedini poduzetnici u Hrvatskoj koji su dužni snositi teret krize i koji su kontinuirano i potpuno nerazumno izloženi ekstremnim mjerama u svrhu pribavljanja sredstava u državni proračun.

Ističemo da nameti kojima je izložena mobilna industrija, a osobito iznosi takvih nameta, nisu poznati u niti jednoj drugoj industrijskoj grani što je osobito apsurdno ako se uzme u obzir primjerice bankarski sektor u kojemu banke ostvaruje ekstraprofite dok istovremeno obavljanje takve djelatnosti, ne zahtjeva nikakva znatna ulaganja, za razliku od telekom industrije koja se bez takvih ulaganja (koja su onemogućena upravo uslijed poduzimanja ovakvih mjera) ne može razvijati a u konačnici niti opstati na izrazito konkurentskom tržištu.

Načelo razmjernosti nije zadovoljeno iz razloga što je Naknada za dozvolu neprimjereno visoka u odnosu na prihode koje država trenutno ostvaruje od korisnika, iz razloga što ista uvelike premašuje trošak korištenja radiofrekvencijskog spektra, te ista ne potiče njegovo optimalno korištenje (štoviše motivira operatore na napuštanje prethodno dodijeljenog im spektra u svrhu smanjenja troškova, sa posljedično negativnim rezultatom za državni proračun u koji se priljeva manje sredstava na ime Naknade za dozvolu). Nadalje, nameti kojima su izloženi mobilni operateri kroz čitav niz naknada koje su isti dužni snositi a koje su određene u paušalnom iznosu bez razumijevanja industrije i troškova koja ista uključuje nikako nisu proporcionalni koristima koje operatori dobivaju plaćanjem takvih naknada.

Ponavljamo da nikako ne treba zanemariti činjenicu da je na snazi i porez od 6% koji također predstavlja ogroman udarac na poslovanje mobilnih operatera koji su ponovno isključivi obveznici plaćanja ovakvih nerazumnih i štetnih nameta.

Pored prethodno navedenih načela, Autorizacijska direktiva propisuje i da je pri određivanju naknade za korištenje radiofrekvencijskog spektra svakako potrebno voditi računa i o načelima utvrđenim Okvirnom direktivom.

Članak 8 Okvirne direktive navodi da regulator mora poticati tržišno natjecanje (između ostalog) i a) poticanjem učinkovitog ulaganja u infrastrukturu i poticanjem inovacija, te b) poticanjem učinkovite uporabe radiofrekvencijskog spektra te osiguravanjem učinkovitog upravljanja radiofrekvencijskim spektrom. Zaštita i provedba ovih (ali i ostalih) načela predviđena je i člankom 5 Zakona.

Predložena mjera nije usmjerena ka ostvarivanju učinkovite uporabe radiofrekvencijskog spektra, te je ista protivno Autorizacijskoj i Okvirnoj direktivi, te Zakonu izravno usmjerena na sprečavanje razvoja tržišnog natjecanja, te ista izravno onemogućuje i zaustavlja bilo kakve daljnje investicije. Negativne posljedice ovakvih mjera u konačnici se odražavaju upravo na krajnjem korisniku koji ostaje bez novih, inovativnih i jeftinijih usluga, ali i na državi koja u konačnici prikuplja

manje sredstava uslijed smanjenja prihoda operatera koje je neizbježno u ovakvom poreznom i regulatornom okruženju

Investicije

Izvještaj Deloitte-a za GSM udruhu „Mobilna telefonija i oporezivanje u Hrvatskoj 2011“ analizira učinke oporezivanja mobilne industrije u Hrvatskoj (dalje u tekstu: Izvještaj).

U Izvještaju se navode brojne negativne posljedice koje je uvođenje sporne naknade od 6% imalo na razvoj mobilne industrije, a posljedično i na razvoj gospodarstva u cjelini. Iz Izvještaja jasno slijedi da je postojanje naknade od 6% izuzetno štetno. Kombiniranje naknade od 6% sa poskupljenjem Naknade za dozvolu potpuno je nerazuman i siguran korak u pravcu uništavanja investicija i daljnjeg razvoja tržišnog natjecanja.

Izvještaj tako navodi kako specifično oporezivanje za mobilnu komunikaciju i regulativni pritisci s kojima se suočavaju mobilni operateri u Hrvatskoj predstavljaju rizik smanjenja investicija u mobilnu mrežu i negativan utjecaj na gospodarstvo. Nadalje, navodi se kako su dodatna ulaganja nužna kako bi se omogućio pozitivan utjecaj mobilne telefonije na korisnike i gospodarstvo, uključujući proviziju za nove 4G usluge. Ipak, opadajući dohodak i smanjena potražnja doveli su do pada investicija u razvoj mreže i ostale stavke kapitalnih rashoda. To bi moglo imati dugoročne posljedice za industriju.

U Izvještaju se nadalje navodi kako je doprinos mobilnih operatera gospodarstvu ostao jak kroz hrvatsku recesiju. Ipak, zahtjevni tržišni uvjeti i regulativni pritisci pod kojim rade mobilni operateri u Hrvatskoj, uključujući postojeći specifični porez, imali su brojne štetne učinke na njihove rezultate posljednjih godina:

- Korištenje glasovnih poziva i SMS-a smanjilo se između 2009. i 2010.
- Dohodak mobilnih operatera značajno je pao od 2008.
- Ulaganje u širenje mreže i ostale kapitalne stavke pada svake godine od 2008.

Posljedično, prvi put od uvođenja mobilne telefonije u Hrvatskoj, korištenje poziva i SMS-a smanjilo se između 2009. i 2010. Uzrok je kombinacija utjecaja poreza od 6% na dohodak od poziva i SMS-a/MMS-a na cijene mobilnih usluga, primjene poreza koja dovodi do zamjene fiksnom telefonijom, kao i teške gospodarske klime zbog čega je velika vjerojatnost da će doći do općeg pada potražnje u Hrvatskoj.

Iz navedenog je lako zaključiti na koji način bi se povećanje Naknade za dozvolu kako je sada predloženo dalje reflektiralo na razvoj mobilne industrije u Hrvatskoj, ali i razvoj gospodarstva u cjelini na koje mobilna industrija nedvojbeno ima značajan utjecaj.

Nadalje, usporedbe radi ističemo kako su mobilni operateri u Hrvatskoj i bez povećanja Naknade za dozvolu u ovom trenutku izloženi davanjima koja su neusporedivo veća od davanja mobilnih operatera koji posluju u drugim zemljama Tele2 grupe, a koje plaćaju od 4 (Latvija) pa čak do 20 (Estonija) puta manje od Tele2 Hrvatska, što svakako otežava poziciju hrvatskog Tele2 da se unutar grupe izbori za sredstva nužna za ulaganje u LTE. Napominjemo da su ovakve razlike u omjerima dobivene bez uračunavanja (na hrvatskoj strani troška) Naknade za dozvolu u postojećem iznosu od 0,5 % iz čega slijedi da je već sada, i bez povećanja postojećeg iznosa Naknade za dozvolu,

radifrekvencijski spektar u Hrvatskoj jedan od najskupljih u Europskoj Uniji (što odgovara i podacima Cullen International-a). U takovom okruženju privlačenje novih investicija je izuzetno teško.

Tržišno natjecanje

Povećanje iznosa Naknade za dozvolu na način kako je sada predloženo direktno će i izrazito negativno utjecati na fer tržišnu utakmicu i razvoj tržišta mobilnih komunikacija u cjelini.

Razvoj tržišta mobilnih telekomunikacija, implementacija novih i naprednijih tehnologija i usluga ovisi isključivo o fer tržišnoj utakmici i okolini koja neće ni na koji način štiti ili stavljati u (ne)povoljniji položaj bilo koga od sudionika na tržištu. Sa žaljenjem konstatiramo da predloženo povećanje Naknade za dozvolu direktno ide u smjeru destabilizacije tih odnosa i to na štetu jednog od sudionika – Tele2. Tele2, za razliku od ostala dva operatera, još ne ostvaruje profit i intenzivno i konstantno ulaže u izgradnju baze korisnika i unaprjeđenje usluga. Slijedom navedenog ne možemo neistaknuti kako uvođenje bilo kakve naknade koja kao osnovicu za razrez uzima ostvareni prihod ne odražava stvarno stanje i ekonomski odnos snaga na tržištu te direktno ugrožava poziciju Tele2 kao najmanjeg igrača na tržištu.

Ne smijemo zaboraviti da je tek dolaskom Tele2 u Hrvatsku, 2005 godine, započela stvarna liberalizacija tržišta mobilnih telekomunikacija što je za posljedicu imalo značajni pada cijena usluga za krajnje korisnike. Htjeli mi to priznati ili ne ulaskom Tele2 na hrvatsko tržište srušen je dotadašnji status quo (svojevrni duopol) te su cijene za krajnje korisnike, nakon što su godinama bile na vrlo visokim razinama, u vrlo kratkom roku od ulaska Tele2 na tržište pale i za više od 30%!

Tele2 i danas nastupa kao izazivač i redoviti je predvodnik postavljanja trendova smanjenja cijena za krajnje korisnike. Zadnji primjer je nedavno predstavljena tarifa „Revolucija“ koja prva nudi neograničenu komunikaciju bez „skrivenih“ troškova za korisnike. Činjenica da su konkurenti odlučili pratiti Tele2 u tom potezu dovoljno govori sama za sebe koliko je tržište zainteresirano za takav proizvod. Razvidno je i nedvosmisleno da tržište treba snažnog i stabilnog izazivača.

Nepobitna je činjenica da povećanjem fiksnih nameta svim igračima na tržištu najviše štete trpi onaj najmanji. Kada se uzme u obzir da je u konkretnom slučaju taj najmanji operater ujedno i najagilniji i najzaslužniji za razvoj tržišta mobilnih komunikacija u zadnjih 7 godina onda je nedvosmisleno jasno da će posljedice primjene ovako predloženih Naknada za dozvolu doslovno uništiti potencijale daljnjeg razvoja fer tržišne utakmice te razvoja tržišta u cjelini.

Poslovni planovi Tele2 pretpostavljaju određenu stabilnost i nepromjenjivost regulatornih, koncesijskih i poreznih okvira te su svi dugoročni poslovni planovi rađeni sa tom pretpostavkom. Povećanjem jednog od te troškovne kategorije za 10 puta(!) nepobitno će utjecati na poslovne i investicijske planove Tele2 na tržištu mobilnih komunikacija u Hrvatskoj.

Na kraju na žalost ne možemo, a ne spomenuti da u javnosti vrlo eksponirano usmjerenje ove Vlade ka proklamiranju i poticanju investicija u prijedlogu izmjena ovog Pravilnika nema niti govora. Upravo suprotno, potez kojim se predlaže povećanje Naknade za dozvolu, Tele2 vidi kao izrazito destimulirajuće okruženje za investicije u Republici Hrvatskoj i nikako ne pridonosi vjerodostojnosti poruka Vlade RH.

U konačnici ovakve mjere neupitno dovode do smanjenja prihoda operatora, te do potencijalnog napuštanja dijela radiofrekvencijskog spektra od strane operatora koji nisu u stanju

snositi toliko povećanje troška, a sve to u konačnici dovodi i do smanjenja sredstava koja se na ovaj način ulijevaju u državni proračun. U ovom slučaju regulacija pogoduje jačanju položaja ranijeg monopolista da zakupi dio spektra kojega su manji igrači prisiljeni napustiti čime se tržište ponovno vraća na razinu koja je postojala prije ulaska Tele2, a koje tržište su karakterizirale visoke cijene i nedostatak razvoja novih inovativnih rješenja i usluga.

Slijedom svega prethodno navedenog, Tele2 predlaže da se članak 3 Prijedloga Pravilnika kojim se mijenja članak 10 stavak 5 Pravilnika izmijeni na način da isti glasi kako slijedi:

„(5) Nositelj dozvole plaća godišnju naknadu za dozvolu za uporabu radiofrekvencijskog spektra u iznosu od 0,5% od ukupnoga godišnjeg bruto prihoda, ostvarenog obavljanjem djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga na tržištu putem dodijeljenog radiofrekvencijskog spektra za javnu mrežu pokretnih komunikacija, u prethodnoj kalendarskoj godini. Godišnja naknada ne plaća se za prvu godinu valjanosti dozvole.“

U odnosu na **članak 7 Prijedloga Pravilnika** kojim se utvrđuje stupanje istoga na snagu, a za slučaj da Ministarstvo ne uvaži prijedlog Tele2 za izmjenom članka 3 Prijedloga Pravilnika kojim se mijenja članak 10 stavak 5 Pravilnika, predlažemo da se odredba o povećanju naknade za dozvolu za uporabu radiofrekvencijskog spektra iz članka 10., koja se mijenja člankom 3. Prijedloga Pravilnika također odgodi do 1. siječnja 2013. godine.

Tele2 d.o.o.